

การศึกษากระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลไพร่บึง

อำเภอไพร่บึง จังหวัดศรีสะเกษ

A study of development strategic plan making process of

Phraibueng municipal district, Sisaket province

ชญาณิน กฤตติยะโชติ¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลไพร่บึง และเพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลไพร่บึง การประเมิน ใช้ข้อมูลที่จัดเก็บจาก 2 แหล่ง คือ ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 14 คน เกณฑ์และตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินกระบวนการจัดทำแผน ยึดตามคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ตลอดจนยึดหลักการแนวคิดและทฤษฎีในการวางแผน

ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลไพร่บึง มีความถูกต้องเหมาะสมตามหลักการแนวทางการจัดทำแผนตามคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ส่วนมากอยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 57.68 ส่วนน้อยมีคะแนนอยู่ในระดับปรับปรุง กล่าวคือ ไม่ดำเนินและ/หรือมีการดำเนินแต่ไม่สอดคล้องกับหลักการหรือวิธีปฏิบัติในการวางแผนที่ถูกต้องเหมาะสม ได้แก่ การเตรียมความพร้อมบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้และทักษะในการวางแผนอย่างเหมาะสม การจัดประชาคมวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ครอบคลุมสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น กระบวนการรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ครอบคลุมครบถ้วน การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาตามวิธีการ Rating Scales การดำเนินการประเมินสภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน การนำผลการวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาของท้องถิ่นและผลการประเมินสภาพการพัฒนาท้องถิ่นปัจจุบัน มาพิจารณากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจหลัก จุดมุ่งหมาย การกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนา การกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาโดยการนำผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมาจัดทำเป็นตารางวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา การกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายให้ครบถ้วนตามแนวทางการพัฒนา การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จริงโดยพิจารณาจากศักยภาพและข้อจำกัดที่มีอยู่ และการจัดลำดับความสำคัญหรือความเร่งด่วนไว้ เมื่อเป้าหมายมากกว่าหนึ่งเป้าหมาย

คำสำคัญ : ประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เทศบาลตำบลไพร่บึง

Abstract

The purposes of this study were to assess the development strategic plan process of Phraibueng municipal district and to examine guidelines for problem solving and barriers in the plan process. The assessment used data collected from two sources: related literature and interviews of 14 concerned persons. The criteria and indicators used in the assessment process were from local

¹ สำนักงานเทศบาลตำบลไพร่บึง อำเภอไพร่บึง จังหวัดศรีสะเกษ E-mail: dr.chayanin@gmail.com

development plan manual and the Ministry of Interior's regulations concerning Local Government Development Plan Act B.E. 2548 (A.D. 2005) and from the planning's principles, guidelines and theories.

The results of this study were as follows: The Phraibueang municipal district strategic plan process was correct and appropriate according to the Manual for Local Development Plan and Ministry of Interior's regulations concerning the Local Government's Development Plan Act B.E. 2548 and the majority of them were in sufficient level at 57.68% and the minority was at improvable level as they did not perform or performed, but action was not consistent with the principles or practice for correct and appropriate planning such as preparing the concerned personnel and staff to have suitable planning knowledge and skills. Therefore, the arrangement of public forum planning the development strategy covering all problem conditions and needs, the comprehensive data collection and analysis process, and prioritizing of problems accordingly using rating scales were needed to prepare. Moreover, they should prepare the present assessment of local development conditions, the use of potential analysis of local development and the results of present local development to consider in the specifications of vision, mission, objectives, development objectives, strategic assignment, and development guidelines by using environment analysis to make strategic analysis tables to select strategies and development guidelines. They also had to arrange the specifications of indicators and targets completely according to the development plan, and the analysis of possibility in using available resources by considering existing abilities and limits and the prioritization of importance or urgency when there are more than one targets.

Keywords: Assessment of development strategic plan process, Phraibueang municipal district.

บทนำ

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา มีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องกำหนดถึงสภาพการณ์ที่ต้องการจะบรรลุและแนวทางในการที่จะทำให้บรรลุถึงสภาพการณ์นั้น การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ดี ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้ เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริงการวางแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น จากผลการศึกษาของ จุฑามาศ ไอยะ (2554) พบว่า ปัญหาในการพัฒนากระบวนการจัดทำแผน คือ ไม่มีการประชุมระดมความคิดเห็นในการจัดทำแผนอย่างจริงจัง ไม่ได้นำแผนชุมชนมาประกอบการพิจารณา ไม่มีการจัดเวทีประชาคมเพื่อนำปัญหาของประชาชนมากำหนดวิสัยทัศน์ขาดการกำหนดระยะเวลาในการจัดทวิสัยทัศน์ และภารกิจที่ดำเนินการบางกิจกรรมไม่สอดคล้องกับนโยบายของผู้บริหารในการกำหนดจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนา กิจกรรมส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน และบางกิจกรรมไม่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนในชุมชน

ในการกำหนดวัตถุประสงค์ไม่มีการประชุมวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ร่วมกัน จากการสัมภาษณ์เบื้องต้น พบว่าเทศบาลตำบลไพรบึง ได้มีดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลไพรบึง พ.ศ. 2556-2558 ซึ่งใน

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลไพร่บึง ที่ผ่านมา ประสบปัญหา โครงการหรือกิจกรรม บางกิจกรรม ไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน เนื่องจากมีการระดมความคิดเห็นค่อนข้างน้อย การเก็บข้อมูลไม่มีประสิทธิภาพ มีความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ส่งผลทำให้การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาของท้องถิ่นผิดพลาด (เกตุกนก จอมจันทร์ยง, 2555) จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นพนักงานของเทศบาลตำบลไพร่บึง จึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลไพร่บึง อำเภอไพร่บึง จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อหาข้อบกพร่องและแนวทางปรับปรุงแก้ไข ให้มีความถูกต้องเหมาะสม โดยได้นำเอาหลักการแนวทางการจัดทำแผนตามคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 มาใช้ในการประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลไพร่บึง อำเภอไพร่บึง จังหวัดศรีสะเกษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลไพร่บึง
2. ศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลไพร่บึง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำหลักของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์มาวิเคราะห์โดยศึกษาจากแนวคิดของ วันชัย มีชาติ (2554), อวยชัย วัฒนา (2554), กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2546), กระทรวงมหาดไทย (2548) และแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ เสรี พงศ์พิศ (2551), ถวิลวดี บุรีกุล (2547) และ สุเมธ แสงนิ่มนวล (2544)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเพื่อประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลไพร่บึง โดยวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methodology) ทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขอบเขตพื้นที่ สำนักงานเทศบาลตำบลไพร่บึง อำเภอไพร่บึง จังหวัดศรีสะเกษ
2. ขั้นตอนและกระบวนการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลไพร่บึง ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 14 คน (สำนักงานเทศบาลตำบลไพร่บึง, อัดสำเนา : 2557) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

- 1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีตำบลไพร่บึง ผู้แทนรองนายกเทศมนตรีตำบลไพร่บึง ผู้แทนจากสมาชิกสภาเทศบาลตำบลไพร่บึง ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนภาคราชการ ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น รวม 6 คน
- 2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย ปลัดเทศบาล หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการกองการศึกษา ผู้อำนวยการกองคลัง ผู้อำนวยการกองช่าง ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน รวม 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลไพร่บึง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดการประเด็นสัมภาษณ์และกลุ่มสัมภาษณ์แบบเจาะจงไว้ล่วงหน้า โดยมีเป้าหมายเพื่อประเมินการทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลไพร่บึง และศึกษาปัญหาอุปสรรคแนวทางการแก้ไขในกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลไพร่บึง ซึ่งตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.66-1.00 จากนั้นได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ บุคลากรในสังกัดเทศบาลตำบลสำโรงพลัน อำเภอไพร่บึง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 14 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.824

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลไพร่บึง ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 เดือน โดยการสัมภาษณ์และเอกสาร ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการสัมภาษณ์โดยกำหนดประเด็นที่จะสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า เพื่อใช้สัมภาษณ์กลุ่ม เป็นการอาศัยความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มให้ร่วมกันตอบและตรวจสอบซึ่งกันและกันตามประเด็นสัมภาษณ์ของผู้สัมภาษณ์กำหนดไว้

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสาร และการวิเคราะห์เอกสารทางราชการของเทศบาลตำบลไพร่บึง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการตอบแบบสัมภาษณ์มาตรวจ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลมีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน คือ 1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล 2) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่ม และจากการศึกษาจากเอกสาร มาวิเคราะห์ประเมินตามประเด็นที่กำหนดไว้ 3) นำผลคะแนนที่ได้จากการประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลไพร่บึง มาวิเคราะห์ตามเกณฑ์ตัวชี้วัด โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ 1) ได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป หมายถึง ระดับดี 2) ได้คะแนนร้อยละ 50 - 79 หมายถึง ระดับพอใช้ 3) ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 0-49 หมายถึง ระดับปรับปรุง

สรุปผลการวิจัย

ผลการประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลไพร่บึง ตามกรอบหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและหลักการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 พบว่า ขั้นตอนการเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลไพร่บึง มีความเหมาะสมจัดอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 87.75 ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญอยู่ในระดับปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 29.17 ขั้นตอนการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนา อยู่ในระดับปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 44.45 ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนา อยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 62.50 ขั้นตอนการกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาอยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 75.00 ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาไม่มีการดำเนินการในขั้นตอนนี้ อยู่ในระดับปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 0 ขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 41.67 ขั้นตอนการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นและการนำ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติ การติดตามผล อยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 78.57 และขั้นตอนการอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 100 โดยภาพรวม อยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 57.68

การอภิปรายผลวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. การเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ยังขาดการดำเนินการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนมาซักซ้อมทำความเข้าใจ เรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในแต่ละขั้นตอนเพื่อวางแนวทางการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนมีความถูกต้องและเหมาะสม สอดคล้องกับ สุมิตรา จันทร์อักษร (2553) พบว่าการเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยนำเสนอด้วย VCD เพื่อให้ทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์และสามารถเตรียมข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ตรงประเด็นที่ต้องการ

2. การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ พบว่า การรวบรวมข้อมูลยังไม่ความสมบูรณ์ครบถ้วน ขาดข้อมูลผลการวิเคราะห์ในด้านรายได้ของครัวเรือนและอาชีพ การศึกษา ข้อมูลงบประมาณ ซึ่งไม่สอดคล้องตามหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับเสรี พงศ์พิศ (2551) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการทรัพยากรการบริหารจัดการชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงไม่ใช่แค่การไปร่วมประชุมรับฟังการเสนอโครงการแล้วก็มีหรือการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การแสดงออกถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของชุมชนในการจัดการชุมชน จัดการชีวิตของตนเอง ตลอดจนผลการศึกษาของจุฑามาศ ไอยะ (2554) พบว่า มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ความต้องการ ตามความเห็นของประชาคมหมู่บ้านโดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ ต้องขึ้นอยู่กับศักยภาพขององค์กร ในด้านงบประมาณ ทรัพยากรจ่ายและทรัพยากรการบริหารต่างๆ

3. การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพการพัฒนาในปัจจุบัน พบว่า ไม่มีการประเมินสภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน ซึ่งในประเด็นนี้ สุมิตรา จันทร์อักษร (2553) ศึกษาพบว่า การประเมินสภาพของเทศบาลตำบลท่าพระในปัจจุบัน นำผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม มาประเมินสภาพของเทศบาล โดยผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันวิเคราะห์โดยวิธีการถ่วงน้ำหนักคะแนน

4. การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนา พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์เน้นตอบสนองความต้องการความคาดหวังของทุกฝ่ายโดยไม่ได้คำนึงถึงสภาพของเทศบาลตำบลโพธิ์บึง ภายใต้งานของศักยภาพและข้อจำกัดที่มีอยู่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนดไว้ว่า วิสัยทัศน์เป็นผลรวมของการสรุปบทเรียนจากอดีต พิจารณาปัจจุบันและมุ่งหวังถึงอนาคตข้างหน้า กล่าวคือ การกำหนดวิสัยทัศน์เป็นการตอบคำถามว่า “ท้องถิ่นต้องการอะไรในอนาคต”

5. กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลโพธิ์บึง ไม่ได้คำนึงถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขของศักยภาพและข้อจำกัดที่มีอยู่ โดยหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนดไว้ว่าการกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา หมายถึง ขอบเขตหรือประเภทของกิจกรรมที่ควรแก่การดำเนินงานทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6. การดำเนินการกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนา พบว่า ไม่ได้มีการดำเนินการในขั้นตอนนี้ ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

7. การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนา พบว่า ไม่มีการดำเนินการกำหนด นำผลการวิเคราะห์ SWOT มาจัดทำเป็นตารางวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดวิธีการ และเลือกวิธีการที่จะปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์ มาใช้พิจารณากำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนาของเทศบาลโพธิ์บึง และไม่ได้นำแนวทางที่ได้ทั้งหมดมาทำการบูรณาการเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน ในประเด็นนี้ พรธนา พุกษ์วรารักษ์ (2552) ศึกษาพบว่า ได้มีการนำผลการวิเคราะห์ศักยภาพองค์กรมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนยุทธศาสตร์ว่าเมื่อองค์กรอยู่ในสถานะเช่นในแล้วจะต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ขององค์กรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่อย่างไร

เช่น จุดแข็ง-โอกาส สามารถใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและโอกาสในการขยายฐานหรืองานกิจกรรมในเชิงรุก เพื่อสร้างความเข้มแข็งขององค์กร ซึ่งจะต้องใช้ยุทธศาสตร์ ลุย-เร่ง-ขยาย เป็นต้น

8. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นและการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติการติดตามผล พบว่า ด้านการดำเนินการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น ไม่ได้ดำเนินการวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จริง และไม่ได้ดำเนินการจัดลำดับความสำคัญหรือความเร่งด่วน เพื่อให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น แต่ในส่วนการดำเนินการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ การติดตามผล พบว่า มีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลไทรบุรี ซึ่งการแต่งตั้งได้อาศัยกรอบตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 ข้อ28 แล้วกำหนดช่วงเวลาในการติดตามประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ซึ่งเป็นไปตามหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

9. การอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนของเทศบาลตำบลไทรบุรี ได้ดำเนินการตามหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-8 มาจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลไทรบุรี ตามเค้าโครงที่กำหนดตามคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาทั้งท้องถิ่นทั้ง 6 บทแล้วดำเนินการจัดส่งร่างฯ ให้คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลไทรบุรี พิจารณาและปรับปรุงร่างแผนฯ ก่อนเสนอนายกเทศมนตรีตำบลไทรบุรี พิจารณาเห็นชอบและอนุมัติแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แล้วมีการประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโดยแจ้งสภาท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาชนในท้องถิ่นทราบทั่วกันภายใน 15 นับตั้งแต่วันที่ประกาศ และปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่า 30 วัน โดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสร็จภายในระยะเวลา ซึ่งเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 ควรดำเนินการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องของการจัดทำแผนมาซักซ้อมทำความเข้าใจเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในแต่ละขั้นตอน

1.2 ควรดำเนินการชี้แจงความสำคัญและความจำเป็นวัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาทั้ง 2 ประเภท เพื่อประชาชนสามารถร่วมกันเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน ที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์และนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาของแต่ละประเภทได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

1.3 ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาคม ให้มีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็น เสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน และร่วมกันเรียนรู้วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ผลกระทบของปัญหา และร่วมกัน ค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาถึงความสัมพันธ์และเปรียบเทียบกับระหว่างองค์กรอื่น เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล ในประเด็นขั้นตอนการจัดทำแผน ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และปัญหา เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในแต่ละภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชนรวมถึงภาคประชาชน การมีส่วนร่วมเป็นหลักสำคัญในการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). **คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- จุฑามาศ ไชยะ. (2554). **การวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ**. รายงานค้นคว้าอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครอง : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2547). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พรธนา พฤกษ์วารภรณ์. (2552). **กระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะจังหวัดลำปาง**. รายงานค้นคว้าอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- วันชัย มีชาติ. (2554). **การบริหารองค์กร**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมิตรา จันท์อักษร. (2553). **การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น**. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ ปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุเมธ แสงนิมณฑล. (2552). **ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2551). **แนวคิดแนวปฏิบัติยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : พลังปัญญา.